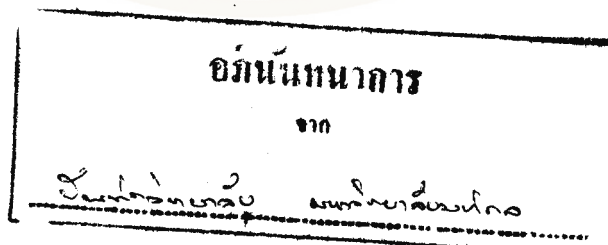

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมกับ
พฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ ของผู้เสพยาเสพติดทางเส้นเลือด
ขณะเข้ารับการบำบัดรักษาขั้นถอนพิษ

The Relationship Between Health Belief, Social Support
and Health Behavior Related to AIDS Prevention of Intra-
venous Heroin Dependents During Detoxification Treatment

เอี่ยมพร กาญจนรังสีชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตร วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2532

ISBN 974-586-686-5

สงวนลิขสิทธิ์

18512

ชื่อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพ การ
สนับสนุนทางสังคม กับพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการ
การป้องกันโรคเอดส์ของผู้เสพยาเสพติดอื่นทางเส้น
เลือด ขณะเข้ารับการรักษาที่คลินิกก่อนพิษ

ผู้วิจัย

เอี่ยมพร กาญจนรังสีชัย

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

จาเรียง กุระมะสุวรรณ, B.N., สส.ม.

จารุวรรณ ค. สกุล, วท.บ., สส.ม.

วรรณีย์ สักขวิวัฒน์, วท.บ., ค.ม.

วันที่สำเร็จการศึกษา

26 กันยายน พ.ศ. 2532

บทคัดย่อ

ในประเทศไทยปัจจุบันพบว่า กลุ่มผู้เสพยาเสพติดเป็นกลุ่มเสี่ยงที่มีการ
คิดเชื่อและแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ไปสู่กลุ่มบุคคลในสังคมอื่น ๆ สูงมาก
โดยมีพฤติกรรมการใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกัน และพฤติกรรมอนามัย
อื่น ๆ เป็นสื่อหน้า ความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคม จัดว่าเป็น
ปัจจัยที่สำคัญที่หน้าจะมีผลต่อพฤติกรรมที่ถูกต้องต่อไป ดังนั้นการศึกษานี้จึง
ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อด้านสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคม กับ
พฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ของผู้เสพยาเสพติดอื่นทางเส้น
เลือด เปรียบเทียบพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ของกลุ่ม
ตัวอย่างที่มีความแตกต่างกัน ด้าน เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา
สถานภาพสมรส และระยะเวลาการเสพยาเสพติด กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เสพยาเสพติดอื่น
ทางเส้นเลือด ขณะเข้ารับการรักษาที่คลินิกก่อนพิษยาเสพติดแบบผู้ป่วยนอก ที่
โรงพยาบาลวชิระ และ โรงพยาบาลตากสิน จำนวน 100 ราย เครื่องมือที่ใช้
ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์พฤติกรรม
อนามัยเกี่ยวกับการป้องกันโรคเอดส์ และการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบ
ถามความเชื่อด้านสุขภาพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยการทดสอบค่าที (t-test)
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว, สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน,

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของคุณ, การวิเคราะห์ถดถอยของคุณแบบขั้นตอน และ
สร้างสมการทำนาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะโครงสร้าง เครือข่ายของผู้เสพติด พบว่า กลุ่มทาง
สังคมที่ให้ความช่วยเหลือ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเครือญาติ (ร้อยละ 83.04)
ขนาดของกลุ่มโดยเฉลี่ย 3 คน มีระยะเวลาการรู้จักกันโดยเฉลี่ย 19 ปี มี
การพบปะพูดคุยกันเดือนละ 20 ครั้ง โดยเฉลี่ย

2. ผู้เสพติดที่มี เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา
สถานภาพสมรส ระยะเวลาการติดยาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการ
ป้องกันการโรคเอดส์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$)

3. ความเชื่อด้านสุขภาพ (HBM) และการสนับสนุนทางสังคม
(SS) ต่างก็มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมอนามัยเกี่ยวกับการป้องกันการ
โรคเอดส์ (HBA) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ($r = 0.7016$,
 $r = 0.5212$ ตามลำดับ)

4. ความเชื่อด้านสุขภาพและการสนับสนุนทางสังคม สามารถ
ร่วมทำนายพฤติกรรมอนามัย เกี่ยวกับการป้องกันการโรคเอดส์ได้ร้อยละ 55.116
โดยมีสมการทำนายในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$HBA = 12.14208 + .39060 (HBM) + 0.10111 (SS)$$

ผลการศึกษาดังนี้ อาจนำไปเป็นแนวทางในการวิเคราะห์
ประเมิน วางแผน ปรับปรุง โปรแกรมการให้ความรู้ คำแนะนำเกี่ยวกับการ
ป้องกันการโรคเอดส์ แก่ผู้เสพติดที่เข้ารับการรักษาขั้นถอนพิษ เพื่อลดปัญหา
ด้านการติดยาและการแพร่กระจายเชื้อโรคเอดส์ และเป็นแนวทางในการ
วิจัยต่อไป เกี่ยวกับพฤติกรรมอนามัยในการป้องกันการโรคเอดส์ของกลุ่มผู้เสพติด
ก่อนและหลังการบำบัดรักษาถอนพิษยาเสพติด หรือกลุ่มเสี่ยงอื่น ๆ เช่น หญิง
บริการอาชีพพิเศษ และกลุ่มเกย์ เป็นต้น

Thesis   The   Relationship   Between   Health   Belief,
                 Social   Support   and   Health   Behavior   Related
                 to   AIDS   Prevention   of   Intravenous   Heroin
                 Dependents   During   Detoxification   Treatment.

Name   Auemporn   Kanjanarungsichai

Degree   Master of Science   (Nursing)

Thesis Supervisory Commitee

                 Chamriang   Kooramasuwan, B.N., M.S.W.

                 Jaruwan T. Sakul, B.Sc. (P.H.N.), M.S.W.

                 Wannee   Satayawiwat, B.Sc. (nursing), M.Ed.

Date of Graduation   26 September B.E. 2532 (1989)

Abstract

At present, Thailand has identified intravenous drug abusers as the high risk group for the spread of Human Immunodeficiency Virus (HIV) infection to general population by sharing needles and syringes, and other ill-health practice. Health Belief Model (HBM) and Social Support (SS) are important factors which may affect Health Behavior related to AIDS prevention (HBA) of intravenous drug abusers. The purposes of this research were to investigate the relationship between health belief social support and health behavior related to AIDS prevention, and evaluate the differences of health behavior related to AIDS prevention in intravenous heroin dependents with different sex, age, marital status, education level, occupation, economic status and duration of drug dependence. The subjects were 100 intravenous heroin dependents during detoxifi-

cation treatment in the Out patient narcotics Clinics, at Vajira and Taksin Hospitals. The structured-interviews were used to collect demographic data, health behavior related to AIDS prevention and social support, while health belief was collected by questionnaire. Data were analysed by using t-test, one way analysis of variances, Pearson product moment correlation correlation coefficient, multiple correlation coefficient and the stepwise multiple regression analysis.

The results revealed that

1. Social network structure of drug dependents was found that size of their groups had few members (3 persons), especially most of them were kinship network (63.04 percent) then face-to-face contact was found in high rate (90.995 percent). Mean of contact duration was nineteen years and their frequency was twenty per month.

2. The drug dependents with different sex, age, marital status, education level, economic status and duration of drug dependence were not different in health behavior related to AIDS prevention. ($p > 0.05$)

3. There were positive significant correlations both health belief and social support with health behavior related to AIDS prevention at the 0.001 level.

4. The result of stepwise multiple regression analysis showed that 55.12 percent of the variance of health behavior in drug dependents were counted for by Health Belief (HBM) and Social Support (SS). The regression equation respectively in raw score (Y) was as follow.

$$Y = 12.14208 + .39060 (\text{HBM}) + .10111 (\text{SS})$$

The results of this study should be used as a guideline for analysis, evaluation and planning provided means for further education programs about prevention AIDS in drug dependents during detoxification treatment in order to decrease infection and prevalence problems of AIDS virus. Furthermore, the study provides means for further research related to the follow up health behavior of the same groups and other high risk groups, i.e., prostitutes and gay groups.